

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української мови

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФОНЕТИКА ТА ФОНОЛОГІЯ»**

Освітня програма

«Спеціальна освіта»

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Спеціалізація 016.01 Логопедія

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол № 1 від “14” вересня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Фонетика та фонологія
Освітня програма	Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	016.01 Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс / семестр	1 / 2 (д.ф.н.) 1 / 2 (з.ф.н)
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. / 6 год. Семінарські заняття – 14 год. / 4 год. Самостійна робота – 60 год. / 20 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета: дати майбутнім фахівцям-логопедам теоретичні знання із фонетики та фонології сучасної української літературної мови, сформувані в них уміння використовувати ці знання у своїй професійній діяльності.

Завдання:

- дати знання про звукову будову мови, сегментні та суперсегментні фонетичні одиниці;
- охарактеризувати систему фонем сучасної української літературної мови;
- дати відомості про природу, історичну основу, типологію фонетичних процесів;
- забезпечити досконале володіння орфоепічними нормами сучасної української літературної мови; виробити навички самоконтролю за їх дотриманням у повсякденному спілкуванні;
- навчити студентів фахово послуговуватися засобами фонетичного письма.

Компетентності:

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з ООП

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у

роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
		Модуль 1. Фонетика	
1.	Тема 1. Фонетика як лінгвістична дисципліна.	Предмет і завдання фонетики. Практичне значення фонетики, її зв'язок з іншими дисциплінами. Сегментні та суперсегментні фонетичні одиниці. Прийоми експериментально-фонетичних досліджень.	Опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи.
2.	Тема 2. Мовний звук і різні аспекти його вивчення.	Мовний звук як основна фонетична одиниця. Анатомо-фізіологічний, або артикуляційний, аспект вивчення звука. Будова та функціонування мовленнєвого апарату. Активні і пасивні мовні органи. Артикуляція, етапи артикуляції. Акустичний, або фізичний аспект. Акустичні характеристики звуків. Функціональний аспект	Опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи.

		вивчення мовного звуку. Звук і фонема, відмінності між ними.	
3.	Тема 3. Звукова система сучасної української літературної мови.	Голосні і приголосні звуки, їх ознаки і творення. Класифікація голосних звуків і їх характеристика. Класифікація приголосних звуків і їх характеристика: за участю голосу і шуму; за місцем творення; за способом творення; за відсутністю чи наявністю палаталізації; за звуковим враженням.	Опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи.
4.	Тема 4. Зміни звуків у потоці мовлення.	Зміни звуків у мовленнєвому потоці: причини та різновиди. Асиміляція приголосних і її різновиди: за дзвінкістю, глухістю, місцем і способом творення, м'якістю, твердістю. Дисиміляція. Спрощення у групах приголосних. Подовження і подвоєння приголосних. Редукція голосних. Оглушення дзвінких приголосних у кінці слова. Протеза. Акомодація, її види. Епентеза, метатеза, гаплогія.	Опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи.

5.	Тема 5. Суперсегментні фонетичні одиниці.	Склад як фонетична одиниця. Характеристика складів. Український складоподіл. Наголос, типи наголосу. Характер українського словесного наголосу, його функції. Фонетичне слово, проклітики та енклітики. Паузи. Інтенація та її компоненти.	Опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи.
Модуль 2. Фонологія			
6.	Тема 6. Фонологія як наука. Основні поняття фонології.	Фонологія як лінгвістична дисципліна. Фонема та її функції. Головний вияв і варіанти фонем. Диференційні ознаки фонем і їх нейтралізація. Фонологічна кореляція; поняття про мінімальну пару.	Опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи.
7.	Тема 7. Фонологічна система сучасної української літературної мови.	Розвиток поглядів українських мовознавців на склад фонем СУЛМ. Голосні фонем, їх характеристика. Приголосні фонем, їх характеристика.	Опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи.

8.	Тема 8. Фонетична та фонематична транскрипції.	Призначення фонетичної транскрипції. Спрощена та деталізована фонетична транскрипція. Діакритичні знаки. Правила фонетичної транскрипції. Фонематична транскрипція: призначення і правила.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування
----	---	--	---

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	35
Самостійна робота	5
Контрольна робота	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські заняття		5		5		5		5			5		5		5			35
Самостійна робота			1		1					1		1		1				5
Контрольна робота																10		10
Залік / Екзамен																	50	50
Всього за тиждень		5	1	5	1	5		5		1	5	1	5	1	5	10	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, ІТ-технології
Література	
<ol style="list-style-type: none">1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. К. : Академія, 2006. 368 с.2. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А.П. Грищенко та ін. К. : Вища шк., 2002. 439 с.5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. 430 с.6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. К. : Наук. думка, 1969. 436 с.7. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Н. Плющ та ін. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2002. 173 с.8. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підруч. / А.К. Мойсієнко та ін. К. : Знання, 2013. 340 с.9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. К. : Вища шк., 1981. 183 с.10. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.	

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра української мови м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 312 тел. (0342) 59-60-08 kum@pnu.edu.ua
Викладач	Семенюк Оксана Антонівна
Контактна інформація викладача	+380509027814 oksana.semeniuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на гуманістичній освітній парадигмі, що полягає у повазі до студента, на студентоцентризмі та

партнерстві викладача і студента. Жодні випадки порушення академічної доброчесності не толеруються.

<p>Академічна доброчесність</p>	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на низці положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <p>Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <p>Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <p>Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.</p> <p>Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.</p> <p>Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.</p> <p>Ознайомитися зі згаданими документами можна за покликанням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського</p>

	<p>національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується низкою положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» – ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Викладач

Семенюк О.А.

Підпис – на паперовому варіанті документа